

Tekst 2 Waarom zijn juist vrouwelijke thrillerschrijvers zo succesvol?

(1) Wie kijkt naar de lijst met best-verkochte Nederlandse thrillers van de afgelopen tien jaar, moet concluderen dat vrouwelijke schrijvers het genre domineren. In de top 10 staan maar liefst acht vrouwen. En Baantjer. En Suzanne Vermeer, van wie we niet weten wie er achter het pseudoniem schuilt.

(2) Uit cijfers van de CPNB bleek vorige week dat de verkoop van Nederlandstalige fictie in 2022 afnam, terwijl boeken in het Engels steeds beter verkochten. De thriller van eigen bodem kan redding bieden voor het boekenvak, want dit jaar komen bijna alle belangrijke Nederlandse thrillerauteurs, zoals Esther Verhoef, Saskia Noort, Marion Pauw en Loes den Hollander, met een nieuw boek. Goed nieuws, zou je denken.

(3) Vreemd genoeg wordt er in Nederland door de andere schrijvers en recensenten uit de literaire wereld nog altijd neergekeken op de door een vrouw geschreven psychologische thriller. Gert Jan de Vries, thrillerrecensent voor *NRC*, nam de term “oestrogeenthiller” in de mond en schrijfster Connie Palmen zei in een talkshow dat de thriller “leeft bij de gratie van het cliché”. Schrijver Tomas Ross liet in 2019 op een blog weten dat “de hausse aan thrillerschrijfsters (...) veel vertrutting in het genre” heeft opgeleverd. “Ze staan niet aan de top omdat ze de beste thrillers schrijven, maar omdat ze sterke uitgevers hebben met veel marketingpower”, stelde Henk

Vlaming, thrillerredacteur van *De Leesclub van Alles*, in 2020 in de *Volkskrant*. “Binnen de thrillerwereld worden vrouwelijke auteurs die goed verkopen niet voor vol aangezien”, zei Saskia Noort in datzelfde jaar, ook in de *Volkskrant*. “We zijn een bedreiging, of geen échte thrillerschrijvers, we zijn te soft, te commercieel.”

(4) Waarom worden deze thrillers van vrouwelijke hand in Nederland met dedain bekeken? Het is een vraag die mij als debutant in het genre interesseert – mijn thriller *Het perfecte zusje* ligt sinds deze week in de winkel.

(5) “Vertrutting van het genre? Dat is dikke vette onzin”, reageert Sander Verheijen, thrillerliefhebber en hoofdredacteur van boekensite en lezerscommunity *Hebban*, als ik hem hierover bel. “Het zijn opmerkingen geboren uit jaloezie van de oude garde Nederlandse thrillerschrijvers die zagen dat hun markt, die al niet groot was, werd overgenomen door vrouwen.” Volgens Verheijen is in Nederland te lang gedacht dat thrillers door mannen geschreven moesten worden. Daarin liepen we achter op de Verenigde Staten, waar een auteur als Patricia Cornwell in de jaren negentig al populair was.

(6) Waarom juist de vrouwelijke thrillerschrijver het zo goed doet in ons land heeft allereerst te maken met een simpel sommetje. “Er zijn meer vrouwelijke lezers dan mannelijke. En vrouwen lezen vrouwen”, zegt Verheijen. “Iedere lezer is toch

85 op zoek naar herkenning.” Puur
 kijkend naar de verkoopcijfers zou
 je kunnen zeggen: als schrijver
 moet je het hebben van de
 45-plusvrouw.

90 **(7)** In de psychologische thriller is
 het hoofdpersoon vaak een
 zelfstandige, vrijgevochten vrouw
 die te maken krijgt met problemen
 in de privésfeer, waardoor de
 95 onderlinge verhoudingen op scherp
 komen te staan. “*Domestic noir*”¹⁾
 wordt dit genre ook wel genoemd.
(8) De Britse auteur Julia Crouch
 bedacht deze term in 2013 om haar
 100 eigen werk te typeren. Volgens haar
 speelt het *domestic noir*-genre zich
 “voornamelijk af in huizen en op het
 werk, houdt het zich grotendeels
 (maar niet uitsluitend) bezig met de
 105 vrouwelijke ervaring, is het
 gebaseerd op relaties en gaat het
 uit van een breed-feministische
 opvatting dat de huiselijke sfeer een
 uitdagende en soms gevaarlijke
 110 omgeving is”. Oftewel: het is niet de
 seriemoordenaar die je moet vre-
 zen, maar je jaloerse echtgenoot.
(9) Is dit de vertrutting waar Tomas
 Ross op doelde? Want inderdaad:
 115 in deze categorie psychologische
 thrillers is vaak geen sprake van
 wilde achtervolgingen, politieke
 vetes, drugsbaronnen en recher-
 cheurs met een alcoholprobleem.

120 **(10)** Het is goed te verklaren
 waarom juist vrouwelijke thriller-
 schrijvers inspiratie putten uit huis-
 tuin-en-keukensituaties: misdaad is
 ook vaker persoonlijk voor vrouwen.
 125 Elk uur worden vijf vrouwen ver-
 moord door een partner of een
 familielid, meldde een rapport van
 de Verenigde Naties. In de media is
 er momenteel veel aandacht voor
 130 dit gegeven. “Vrouwen zijn altijd
 alert op gevaren. Daarom schrijven

zij er meer over. En misschien in-
 dringender”, zei de Amerikaanse
 bestsellerauteur Karin Slaughter
 135 ooit in een interview.

(11) Vrouwelijke auteurs zijn beter
 in staat om geloofwaardig over dit
 soort angstgevoelens te schrijven,
 meent de Spaanse Elena Avanzas
 140 Álvarez, die aan de Universidad de
 Oviedo onderzoek doet naar vrou-
 wen in de misdaadliteratuur. “Alle
 vrouwen kennen het gevoel dat ze
 ’s avonds op straat een inschatting
 145 moeten maken of ze veilig zijn.
 Thrillers haken in op die angsten en
 spelen ermee. En dat is lekker. Als
 lezer kruip je in de rol van de hoofd-
 persoon, maar wel vanuit de veilig-
 150 heid van je eigen huis. Elk moment
 kun je het boek weleggen en een
 aflevering van de comedyserie
Friends gaan kijken.”

(12) Dat deze boeken zich niet
 155 afspelen op het wereldtoneel maar
 in een Vinex-wijk²⁾, betekent niet
 dat we ze moeten afdoen als
 onbelangrijk geneuzel. Want dat is
 nogal denigrerend. “Alfred
 160 Hitchcock³⁾ gebruikte ook *domestic
 noir*-verhalen als inspiratie voor zijn
 films, met het idee dat er gevaar
 schuilt in het alledaagse”, zegt
 Avanzas Álvarez.

165 **(13)** Vaak loopt het hoofdpersoon
 tegen zaken aan waar vrouwen
 vandaag de dag mee worstelen. Of
 het nou gaat om een echtscheiding,
 scheve machtsverhoudingen of alle
 170 rollen die vrouwen moeten vervul-
 len: van succesvolle werknemer tot
 zorgzame moeder. In die zin is de
 betekenis van deze boeken in de
 populaire cultuur van groot belang.
 175 Volgens thrillerauteur en tweevou-
 dig Gouden Strop-winnaar⁴⁾ Marion
 Pauw zie je in een thriller boven-
 dien dat de vrouwelijke hoofd-
 persoon zich van dat juk bevrijdt.

180 “Ze stapt uit het stramien en moet
uit een ander vaatje tappen.”
(14) Dat thrillers minder aanzien
genieten ten opzichte van romans
komt doordat recensenten in het
185 Nederlandse taalgebied erg bezig
zijn met of iets literatuur is of niet,
meent Sander Verheijen. “Dat zie je
nergens ter wereld zo heftig als bij
ons.”
190 **(15)** “In Nederland wordt de thriller
door de literaire elite nog steeds
gezien als een streekromannetje”,
zegt auteur Tomas Ross. Komt dat
volgens hem door de “vertrutting”?
195 “Met die eerdere uitspraak doelde ik
op de kwaliteitsvermindering van
het genre, doordat uitgevers op-
eens massaal thrillers van vrouwen

uitbrachten na het succes van
200 Saskia Noort en Simone van der
Vlugt.” Veel ervan was “formule-
werk, zoals in een bouquetreeks”⁵⁾,
zegt de schrijver. “Maar er zijn ook
genoeg goede vrouwelijke schrij-
205 vers, zoals Marion Pauw en Anya
Niewierrra.”
(16) Dat het plotgedreven verhaal
per definitie minderwaardig lijkt te
zijn is onterecht, benadrukt Marion
210 Pauw. “Eigenlijk zou ik willen be-
weren dat het schrijven van een
goede thriller lastiger is dan het
schrijven van een roman. Een actie-
scène elegant op papier krijgen is
215 verschrikkelijk lastig.” Daar sluit ik
mij volledig bij aan.

Anna van den Breemer, de Volkskrant, 4 februari 2023

Anna van den Breemer is journalist en auteur van diverse non-fictieboeken en de thriller Het perfecte zusje.

noot 1 *Domestic noir*: literair subgenre binnen de misdaadromans dat zijn oorsprong vindt in de ‘*film noir*’, een stijl van vooral misdaadfilms die in de jaren 40 van de twintigste eeuw tot ontwikkeling kwam

noot 2 Vinex-wijk: nieuwbouwwijk, gebouwd na 1990 (door velen als saai en eenvormig gezien)

noot 3 Alfred Hitchcock: beroemde Britse filmregisseur van wie sommige films tot de ‘*film noir*’ kunnen worden gerekend

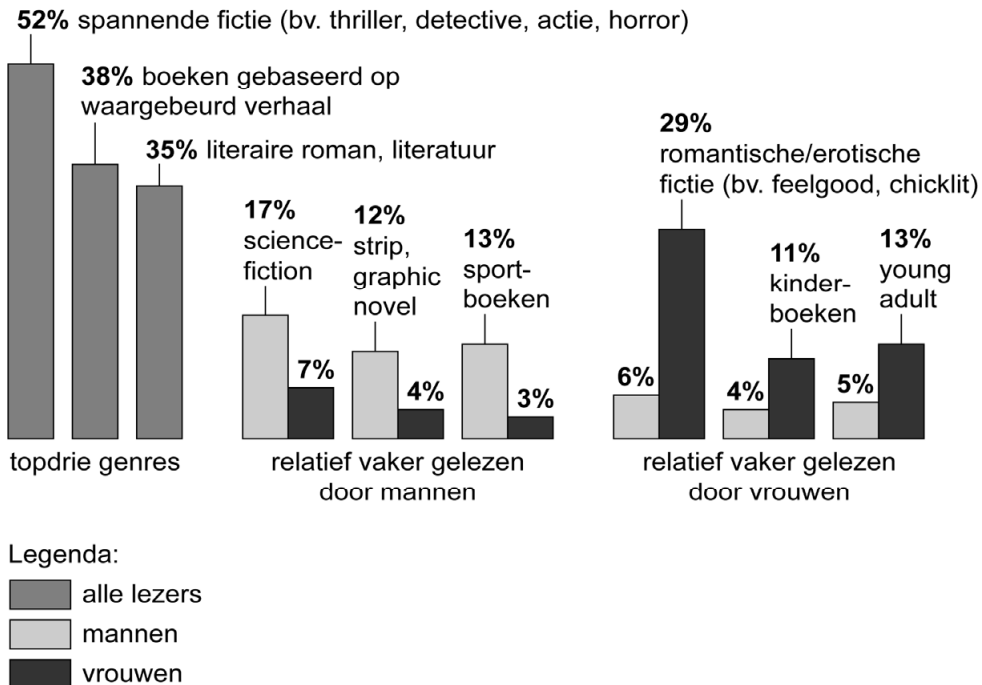
noot 4 Gouden Strop: literatuurprijs voor de beste (oorspronkelijk) Nederlandstalige spannende roman

noot 5 bouquetreeks: reeks van clichématige boekjes met zeer romantische fictie

VAN PENSIONADO TOT TIKTOKTIENER: DEZE MENSEN HOUDEN DE NEDERLANDSE BOEKENMARKT OVEREIND

MEERDERHEID LEZERS LEEST THRILLERS

Percentage lezers dat aangeeft dit genre te lezen, 2023

Serena Frijters, de Volkskrant, 15 maart 2024